

Dit profiel dient gelezen, geïnterpreteerd en gebruikt te worden in combinatie met de leeswijzer, waarin de noodzakelijke uitleg van de verschillende paragrafen vermeld is.

Kuifduiker (*Podiceps auritus*) A007

1. Status

Vogelrichtlijn Bijlage I (sinds 1985). Voor Natura 2000 relevant als niet-broedvogel.

2. Kenschets

Beschrijving: De kuifduiker is een kleine futensoort. Hij heeft in de broedtijd een tamelijk verborgen levenswijze, maar is in de winter te vinden op de grote open wateren. In ons land overwintert hij voornamelijk in mariene kustwateren en grote meren aan de kust. Het voedsel bestaat vermoedelijk voornamelijk uit kleine vis. In de Waddenzee zijn kleine zeenaalden als prooi waargenomen, op het IJsselmeer spiering.

Relatief belang binnen Europa: De staat van instandhouding van de kuifduiker in de Europese Unie is volgens 'BirdLife' ongunstig. De kuifduiker broedt in de noordelijke (boreale) delen van Eurazië en Noord-Amerika. Hij komt in grote delen van noord Europa voor maar is schaars in west Europa. De broedpopulatie in de EU is 3.300-5.700 paren, maar ze neemt sterk af. Er overwinteren wellicht een paar honderd kuifduikers in Nederland. Het gaat daarbij om de ondersoort *P. a. auritus*. Bij deze ondersoort zijn vier populaties onderscheiden. De populatie die in NW-Europa overwintert, wordt geschat op 3.500 vogels en is stabiel. Hiervan herbergt Nederland naar schatting 5%.

3. Ecologische vereisten

Leefgebied: Als doortrekker en overwinteraar is de kuifduiker vooral kustgebonden. Incidenteel komt de soort ook voor op in het binnenland gelegen zoete wateren. Doorgaans ziet men in ons land kleine concentraties van kuifduikers of solitaire vogels en dan vooral in zoute en/of brakke kustwateren. De kuifduiker foerageert en rust in ondiepe kustzones en in nabij de kust gelegen grote brak- en zoetwatermeren van matige diepte. Kuifduikers duiken hoofdzakelijk voor hun voedsel, maar ze nemen ook op het water drijvend voedsel tijdens het zwemmen op.

Voedsel: De kuifduiker eet een gemengd dieet dat bestaat uit vis, aquatische insecten, kleine kreeftachtigen, vlokreeften, mollusken en ook waterplanten en zaden. Het hoofdvoedsel bestaat uit kleine vis en dan met name spiering en stekelbaars.

Rust: De kuifduiker is kwetsbaar voor olievervuiling in de kustwateren en voor visserij met warnetten. De vogel verdrinkt in zulke netten. Het is onbekend in hoeverre waterrecreatie een storende invloed heeft op de aanwezigheid van kuifduikers.

4. Huidig voorkomen

Het voorkomen als doortrekker en overwinteraar van de kuifduiker is vooral kustgebonden. Door geringe afmeting en verborgen levenswijze is de verspreiding niet in alle regio's even goed bekend, ook al komen nagenoeg alle kuifduikers binnen de gebieden voor waar de stand van de watervogels wordt gevolgd. De soort is vermoedelijk zeer schaars in het IJsselmeer, schaars maar sterk toenemend in de Zeeuwse/Zuid Hollandse Delta en mogelijk het meest talrijk in de westelijke Waddenzee. Hoe talrijk een soort zoals de kuifduiker is, blijkt vaak pas na een olie-incident of door bijvangst in visnetten. Langs de Noordzeekust worden vrijwel nooit meer dan enkele tientallen kuifduikers per dag trekkend gezien. Incidenteel is de soort te gast in wateren in het binnenland.

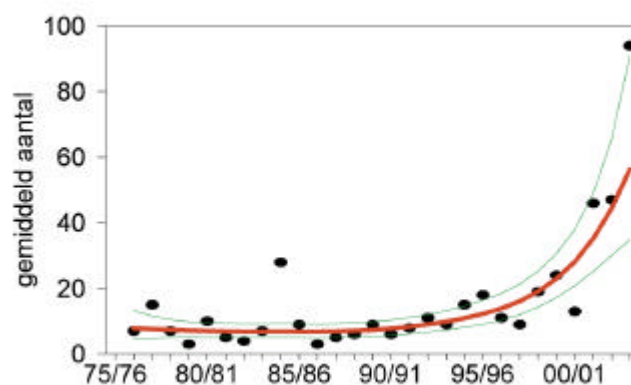

Verspreidingskaart kuifduiker

5. Beoordeling landelijke staat van instandhouding

Trends in Nederland: Voor een deel van de wateren (Waddenzee, Noordzeekustzone, IJsselmeer) is de trend van de kuifduikerpopulatie slecht bekend omdat het onmogelijk is de soort goed te tellen op het water. Ook is er geen trend in de aantallen die tijdens zeetrekkingen langs onze kusten worden gezien.

In de periode 1970-1980 kwamen aantallen van meer dan 100 kuifduikers voor in het Veerse Meer, maar dat gebied is tegenwoordig niet meer van betekenis voor de soort.

Aantalsontwikkeling van de kuifduiker

Recente ontwikkelingen: In de wateren van de delta zijn de aantallen kuifduikers recent, na 1999, sterk toegenomen (Grevelingen, Oosterschelde, Voordelta en Volkerak). Deze toename in de delta is zo groot dat zich op het landelijk niveau eveneens een positieve trend aftekent, hoewel de aantallen in de andere kustwateren waarschijnlijk zijn 'ondergeteld'.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: gunstig

Hoewel de kuifduiker bijna verdwenen is uit het Veerse Meer, is zijn areaal in Nederland de laatste twintig jaar eerder toegenomen dan afgenomen.

Beoordelingsaspect populatie: gunstig

De kuifduikerpopulatie is sterk toegenomen in aantallen, vooral in de laatste tien jaar.

Beoordelingsaspect leefgebied: gunstig

De omstandigheden voor de kuifduiker lijken gunstig. Zijn eisen ten aanzien van het leefgebied zijn echter niet goed bekend, zo is bijvoorbeeld zijn gevoeligheid voor rustverstoring onbekend.

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: gunstig

De aantallen van de kuifduikerpopulatie zijn klein maar toenemend. Er is geen reden om een ongunstige ontwikkeling te verwachten.

Landelijke instandhoudingsdoelstelling: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 45 vogels (seizoensgemiddelde).

Streefbeeld bij de landelijke instandhoudingsdoelstelling: Behoud van de huidige situatie is bij de kuifduiker voldoende.

Oordeel: gunstig

Beoordeling Staat van Instandhouding		
Aspect	1981	2004
Verspreiding	gunstig	gunstig
Populatie	gunstig	gunstig
Leefgebied	gunstig	gunstig
Toekomst	gunstig	gunstig
Eindoordeel	gunstig	gunstig

6. Bronnen

- Eerden M.R. van, Dubbeldam W. & Muller J. 1999. Sterfte van watervogels door visserij met staande netten. RIZA-rapport 99.060. RIZA, Lelystad.
- Ouweneel G.L. 1993b. Een voorjaarsconcentratie van Kuifduikers *Podiceps auritus* op Grevelingen. *Limosa* 66: 29.
- Piersma T. 1988. Body size, nutrient reserves and diet of Red-necked and Slavonian Grebes *Podiceps grisegena* and *P. auritus* on Lake IJsselmeer, The Netherlands. *Bird Study* 35: 13-24.